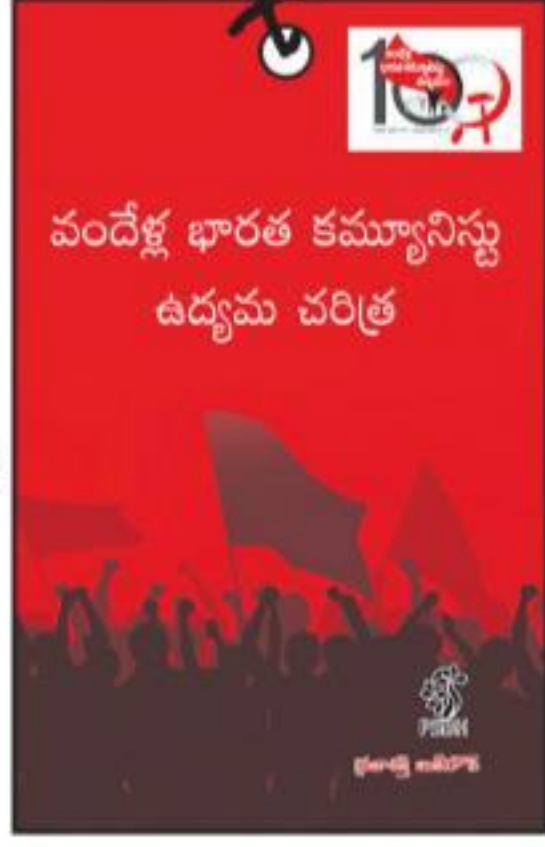
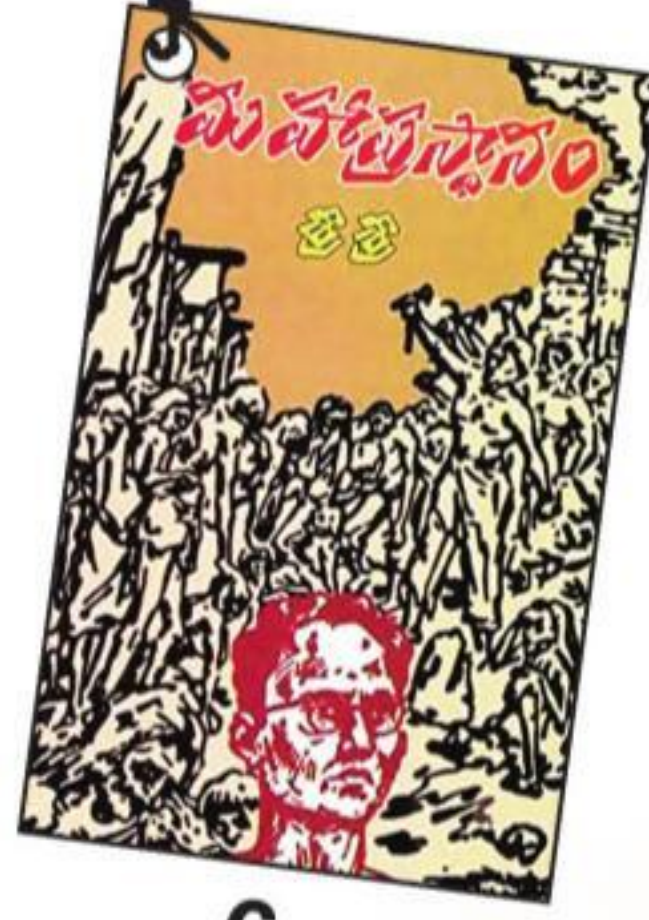




కథ - 2 లో  
కథ ఇప్పడే మొదలైంది



3 లో  
శత వసంతాల  
కమ్యూనిస్టు సాహిత్యం



6 లో  
తెలుగు సాహిత్యంలో  
అరుణోత్తేజం...



**ప్రజాశక్తి**

ప్రత్యేక అనుబంధం  
శనివారం, అక్టోబరు 17, 2020



# శత వసంతాల కమ్యూనిస్టు ఉద్యమం

అక్టోబర్ విప్లవ స్ఫూర్తిని అందుకుని.. భారత స్వాతంత్ర్యోద్యమంలో 'సంపూర్ణ స్వరాజ్యం' నినాదం ఎత్తుకుని భారత కమ్యూనిస్టుపార్టీ 1920లో పురుడు పోసుకుంది. నాటి నుంచి నేటి వరకూ అనేక ఆటుపోట్లు ఎదుర్కొంటూ.. వామపక్ష ప్రజాతంత్ర శక్తుల ఐక్యతకు కృషి చేస్తూ.. ప్రజల పక్షాన మున్ముందుకు సాగుతోంది అరుణ పతాక. ఇది భారత కమ్యూనిస్టు ఉద్యమానికి శత వసంతాల సందర్భం.. కమ్యూనిస్టు ఉద్యమం తెలుగునాట చూపిన ప్రభావంపై ఈ వారం 'స్నేహ'ను ప్రత్యేక సంచికగా రూపొందించాం..

4, 5 లో శత వసంతాల కమ్యూనిస్టు ఉద్యమంపై ప్రత్యేక కథనం



# కథ ఇప్పుడే మొదలైంది...!

కథ

ఎన్ని పనులున్నా... పొద్దున్నే పేపర్ చదవడం నారాయణకు అలవాటు. రైతులు, వ్యవసాయం... దీనికోసం ప్రభుత్వం ఏమన్నా చేస్తుందా... వంటి విషయాలను మాత్రం చదువుతాడు. అందులో తాను అర్థం చేసుకున్నది ముందు తన భార్యకు, ఆ తర్వాత మిగతా రైతులకు చెబుతాడు.

‘ఇయ్యాల ఏంటి రాసేరేంటి పేపర్లో’ అంటూ నారాయణకు కాఫీ అందించి, తనకో గ్లాసుతో ఆయనకు ఎదురుగా పీట మీద కూర్చుంది ఆయన భార్య లచ్చమ్మ. ఇది రోజువారీ దినచర్య వాళ్ళకి.

‘ఏటుందే... వ్యవసాయ బిల్లులు తెచ్చేడంట ఆ మోడీ. ఇప్పుడు మన పంటలు దేశంలో ఎక్కడైనా అమ్ముకోవచ్చంట’..

‘బాగానే వుంది సంబడం. ఇక్కడ అమ్ముకోడానికే గతలేదు. ఇంక దేశమంతా యాడకెల్లి అమ్ముతాం. కళ్ళంలో అమ్మితేనేమో... ఆ పావుకారు బేరాలాడతాడు. సగానికి సగం తెగొస్తాడు. ఆ మార్కెట్టుకు తీసుకుపోతే... ఎప్పుడు కొంటాలో తెల్వదు. ఎన్నిరోజులు పడిగావులు పడాలో తెల్వదు. ఇంతాజేలే.. చేతికొచ్చేదెంత..? పంట కోసం చేసిన అప్పులు తీరవాయె...’ అని దీర్ఘం తీసింది.

‘కానీ... ఇందులో ఏదో తిరకానుందే... అర్థమై చావట్లేదు...’

‘ఇట్లాంటియన్నీ చెప్పడానికి ఆ మేస్టార్ వున్నాడుగా ఎల్లెల్లు... ఇంకా చేసెందుకు... పసెందుకు..’ అంటూ లోపలికి వెళ్లింది లచ్చమ్మ.

నారాయణకి అంతా గందరగోళంగా వుంది. ‘పంజాబులో రైతులంతా టాక్సర్ల మీదొచ్చి ధర్నాలు చేత్తన్నారంట. మన రాష్ట్రంలో ఎవరూ అట్లా చెయ్యడంలేదెందుకో? పొద్దు కుంగినాక ఇదేదో మేస్తూనే అడగాలి. ముందైతే పొలం బోవాలా...’ అనుకుంటూ లేచాడు నారాయణ.



ప్రభాకర్ మాస్టారంటే ఆ ఊరిలో అందరికీ గౌరవం. ఈ పల్లెటూరి స్కూల్లో వుండే ఒకే ఒక్క మాస్టార్ ఆయన. పిల్లలకీ ఆయనంటే ఇష్టమే. మనుషుల గురించి, దేశం గురించి, దేశ రాజకీయాల గురించి, ఉద్యమాల గురించి మంచి మంచి కథలు చెప్తాడాయన.

ఆ ఊరిలో చిన్న చిన్న గొడవల్ని కూడా ఆయనే సర్దుబాటు చేసి, రాజీ కుదిర్చి పంపిస్తుంటాడు. ఇది ఆ ఊరి పెత్తందార్లకు కడుపుమంటగానూ వుంటుంది. అయితే, ఆయన కమ్యూనిస్టు అని, పట్టణం వెళ్లివచ్చడల్లా... వాళ్ళ నాయకుల్ని కలిసొస్తాడని గుసగుసలాడుతుంటారు. అలాగా జనాన్యేసుకొని తిరుగుతుంటాడంటూ గుర్రుగా వుంటారు. ఇది తెలిసినా మాస్టారు తన పని తాను చేసుకుంటూ పోతాడు.

కమ్యూనిజాన్ని అభ్యుదయ భావాలను అణువణువునా జీర్ణించుకున్న ప్రభాకర్.. పార్టీ సభ్యుడనే విషయం చాలామందికి తెలియదు. ప్రతివారం సిటీకి వస్తాడు... నాయకుల్ని కలుస్తాడు. సాయంత్రం సమయంలో ఏదోక పుస్తకం చదువుకుంటూ ఇంటిపట్టునే వుంటాడు. అందుకే ఆయనకోసం చచ్చే రైతులు, ఇతర జనాలు ఆ సమయంలోనే వస్తుంటారు.

పొలం పనులు ముగించుకొని తాపీగా వచ్చిన నారాయణ... ‘సమస్యారం మేస్తారు’ అంటూ ప్రభాకర్ కుర్చీ పక్కనే వున్న బెంచి మీద కూర్చున్నాడు.

చదువుతున్న పుస్తకం పక్కనపెట్టి.....‘సమస్తే.. సమస్తే... ఏంటి నారాయణ... ఏంటి విషయం?’ అన్నాడు.

‘పొద్దున పేపర్ చదివినకాట్టించి పెద్ద గందరగోళంగా వుంది సారూ బుర్ర.’

‘అదేం... ఏం చదివావేంటి?’

‘అదే... సారూ వ్యవసాయ బిల్లులు ఏవో ఆమోదించారంట. ఇక రైతులంతా పంటను దేశంలో ఎక్కడైనా అమ్ముకోవచ్చంట. ఈ తిరకాసేంటో అర్థమవలేదయ్యా... పైగా ఇక్కడ అమ్మితేనే సరైన ధర రాదు. వ్యవసాయం కోసం చేసిన అప్పులు కూడా తీరడంలా అన్నాడు నారాయణ.

నేనూ దాని గురించే ఆలోచిస్తున్నా.. మీ అందరికీ ఈ విషయం ఎలా చెప్పాలా అని’.

ఈలోపు మరో నలుగురైదుగురు వచ్చారు. వాళ్ళలో పట్టణంలో చదువుకుంటున్న ఇద్దరు యువకులు కూడా వున్నారు.

**రాజాబాబు కంచర్ల**  
9490099231

వీరిద్దరూ

ఒక విద్యార్థి సంఘం కార్యక్రమాల్లో తిరుగుతుంటారు.

మాస్టారు ఇంకా ఏమీ చెప్పక ముందే...

‘అవునన్నా... స్వేచ్ఛా మార్కెట్ పేరుతో మొత్తం చిన్నాచితక రైతుల్ని బిచ్చగాళ్ళను చేయాలని చూస్తున్నారు’ అంటూ కాస్త ఆవేశంగా చెప్పాడు వాళ్ళలో ఒక యువకుడు.

ఆ మధ్య రాత్రికి రాత్రే నోట్ల రద్దు అంటూ రచ్చ చేశారు. మళ్ళీ ఏ ఉప్రదవం వచ్చిపడుతుందోననే ఆందోళన, మాస్టారు ఏమి చెబుతాడోననే ఆతృత అక్కడున్న వారి ముఖాల్లో కొట్టొచ్చినట్లు కనబడుతోంది.

‘అవును మీ ఆందోళన నిజమే... ఇప్పుడు మొత్తం వ్యవసాయ రంగమే సంక్షోభంలో కూరుకుపోయే పరిస్థితి రాబోతోంది’ అన్నాడు ప్రభాకర్ కాస్త గంభీరంగా...

‘ఇట్లా అయితే... ఈ రైతులు, కూలిజనం ఏంగావాలన్నా..? మనందరం ఒకటి రెండేకరాల రైతులమే. ఏదో మట్టిమీద మమకారంతో దాన్నే నమ్ముకున్నోళ్లం. పండే నాలుగింజల్ని అమ్ముకోడానికి ఊరుకాని ఊరు పోవాలా? ఇదెట్లా సాధ్యం అన్నా..?’ అన్నాడోక యువ రైతు.

‘నీ ఆందోళన నిజమే రాజన్నా... మీకులా ఒకటి రెండేకరాలు భూమి వున్న రైతులు మన దేశంలో 85 శాతం మంది వున్నారు. ఇప్పుడు ఈ రైతులంతా బజారున పడతారు. అంతంత మాత్రంగా వున్న మన మార్కెట్ యార్డులు కూడా నిర్దీర్ఘం అయిపోతాయి. రైతులు పంట అమ్ముకోడానికి వున్న ఈ కాస్త ఆసరా కూడా స్వేచ్ఛా మార్కెట్ పేరుతో లేకుండా పోతుంది. ఇదంతా రైతుల్ని భూమి నుండి గెంటేసే ప్రయత్నం...

రైతులకు స్వేచ్ఛ ఇచ్చినట్టే ఇచ్చి, మీకు ఆధారంగా వున్న మార్కెట్ యార్డులు పీకెయ్యడం, సబ్సిడీలు ఎత్తేయడం, విత్తనాలు, ఎరువుల ధరలు పెంచడం చేస్తారు. వ్యవసాయ బోర్డుకి మీటర్లు పెట్టి, మీరు వాడే నీటికి కూడా బిల్లులు వసూలు చేస్తారు. మీ అంతట మీరే వ్యవసాయం చెయ్యలేక భూముల్ని వదిలేసి పొయ్యేలా చెయ్యడానికే ఇవన్నీ...

ఈ స్వేచ్ఛా మార్కెట్ కూడా అంతే... రైతులకు ఎలాంటి రక్షణ, భరోసా కల్పించకుండా, దేశంలో ఎక్కడైనా నీకు నచ్చిన రేటుకు నీ ధాన్యం అమ్ముకోవచ్చు అంటే... గిట్టుబాటు ధర కోసం నువ్వు ఎంత దూరం వెళ్ళగలవు? నీ ధాన్యం అమ్ముడయ్యే వరకు ఎక్కడ నిల్వ చేయగలవు? ఇదంతా నీలాంటి చిన్నా చితకా రైతుల్ని దివాళా తీయించి, వ్యవసాయం నుండి గెంటేసే ప్రయత్నం. స్వేచ్ఛా మార్కెట్ అంటే... సింహాల యధేచ్ఛగా తిరిగే అడవిలాంటిది. ఈ అడవిలో సింహాలకు, మేకలకు ఒకే రకమైన స్వేచ్ఛనిస్తే...

అది ఎవరికీ ఉపయోగం... సింహాలకే కదా! మరి మేకలకు రక్షణ ఎక్కడుంటుంది? మేకలను రక్షించాలంటే...

సింహాలకైనా కంచె వెయ్యాలి, మేకలకైనా కంచె వెయ్యాలి. బలవంతులూ, బలహీనులూ వున్న ఈ సమాజంలో ఒక సమన్వయం అమలు కావాలంటే, బలవంతులకు కొన్ని ఆంక్షలు వుండాలి. బలహీనులకు కొంత రక్షణ వుండి తీరాలి. అప్పుడు బలహీనులకు న్యాయం జరుగుతుంది.

దోపిడీ నుంచి, ఆటవిక న్యాయం



నుంచి విముక్తి కలుగుతుంది.’

‘దేశానికి అన్నం పెట్టే రైతుని వ్యవసాయం నుండి దూరం చేస్తే... ప్రభుత్వానికి ఉపయోగం ఏంటి సారూ..?’ అన్నాడు నారాయణ.

‘ఎందుకు లేదు... చాలానే వుంది. ఈ ప్రభుత్వాల్ని వెనకుండి నడిపించే కార్పొరేట్లకు లాభం. లక్షల కోట్ల ఆస్తులున్న కార్పొరేట్లు ఒకపక్క.... లక్షల్లో అప్పులున్న కోట్లాదిమంది రైతులు ఇంకోపక్క వున్న సమాజం మనది. ఈ అసమానత్వల్ని సరిచేయడానికి బదులు... దేశంలోని వనరులను, ప్రజల శ్రమను దోచుకోడానికి, స్వేచ్ఛ అనే పదాన్ని, ఆ భావనను ఒక ముసుగులా వాడుతున్నారు మన పాలకులు. రైతులు పండించే ధాన్యానికి బదులు పప్పులు, పండ్లు, వాణిజ్య పంటలు పండించి, విదేశాలకు ఎగుమతి చేసి, డాలర్లు సంపాదిస్తారు. ఇంకా చెప్పాలంటే రెండు పంటలు పండే భూములను రొయ్యల చెరువులుగా మార్చి, అవి సాధారణ పంటలకు పనికిరాకుండా చేసినట్టే... ఇప్పుడు ధాన్యం పండే భూముల్లో కార్పొరేట్ వ్యవసాయం చేస్తారు.’

‘అయ్యా... ధాన్యం పండించకపోతే, మరి ఈ జనానికి అన్నం ఎట్లా..?’ ఇంకో రైతు ఆవేదనగా అడిగాడు.

‘ధాన్యం కోసం ఇతర దేశాలపై ఆధారపడతారు. దిగుమతి చేసుకుంటారు. ఈ క్రమంలో మనలాంటి బక్క ప్రాణాలు అంత రేటు భరించలేక కడుపులు కాల్చుకోవడమే. కార్పొరేట్లు మాత్రం ప్రభుత్వాల అండతో కోట్లాది రూపాయలు కూడబెట్టుకుంటారు. అందుకే మనమంతా ఈ వ్యవసాయ బిల్లుల్ని వ్యతిరేకించాలి. రైతులు తాము పండించిన పంటకు రైతే గిట్టుబాటు ధర నిర్ణయించుకునే పరిస్థితి రావాలి. నిజమైన స్వేచ్ఛ అంటే... దోపిడీ నుంచి, వర్గ అణచివేత నుంచి, వర్గ వైరుధ్యాల నుంచి విముక్తి కలిగించడం. కానీ, ప్రభుత్వం చెబుతున్న స్వేచ్ఛ దీనికి విరుద్ధం. అందుకే మనమంతా రైతుల్ని కూడగట్టి, వారిని కదిలించాలి. జరుగుతున్న అన్యాయం వారందరికీ అర్థమయ్యేలా చెప్పాలి. సాధారణ ప్రజల మద్దతు సంపాదించాలి’ అని ఆవేశంగా వారికి అర్థమయ్యేలా చెప్పాడు.

మాస్టారు మాట్లాడుతుండగానే మరో పదిమంది వరకూ రైతులు పోగయ్యారు. వారంతా ఆసక్తిగా విన్నారు. యువకులైతే మాస్టారి ప్రసంగానికి ఊగిపోయారు.

మాస్టారి ఇంటి దగ్గర రైతులంతా సమా వేశమైన సంగతి ఆ ఊరి భూస్వాములకు తెలియనే తెలిసింది. ఆ గ్రామంలోని నలుగురైదుగురు పెద్ద రైతులు ఆ రాత్రే సమావేశమయ్యారు. గ్లాసులు నిండుతున్నాయి... ఖాళీ అవుతున్నాయి... ఎవరూ ఏమీ మాట్లాడటంలేదు. గ్లాసులు ఖాళీ అయ్యే కొద్దీ కిక్కుతో పాటు మాస్టారి మీద కోపం కూడా తారాస్థాయికి చేరుతోంది.

చేతిలోని గ్లాసును నేలకేసి కొట్టి.... పళ్లు నూరుతూ... ‘ఈ పంతులుగాడ్ని ఏదోకటి చెయ్యాలి. ప్రతి పనికి మనకు అడ్డొస్తున్నాడు’ అన్నాడు పెద్దరైట్టి.

‘అవును... వాడ్ని ఏదోకటి చెయ్యాలి. కానీ మన చేతులకు మట్టి అంటకూడదు’ అన్నాడు వెంకన్న చౌదరి.

మిగతా వాళ్లు ... అంతే అంతే అంటూ తలలూపారు.

మరోవైపు మాస్టారుని కలిసినవారితో పాటు కొందరు.. ఆ ఊరిలోని రైతులతో పాటు చుట్టుపక్కల గ్రామాలన్నీ వారం రోజుల పాటు తిరిగారు. రైతుల్ని కూడగట్టారు. రైతులంతా కలిసి తమ ఎడ్లబళ్లు, నాగళ్లతో రోడ్లపైకి రావాలని, పెద్దఎత్తున ధర్నా చేయాలని నిర్ణయించారు.



తెల్లవారితే రైతులంతా రోడ్లపైకి రావాలి. ఎవరెవరు ఎక్కడ ఎలా రావాలి, ఏం చేయాలనేది పక్కగా ప్లాన్ సిద్ధం చేశాడు ప్రభాకర్. దానికి తగ్గట్టుగానే ధర్నాకు ఏర్పాట్లు జరుగుతున్నాయి. ఆ సాయంత్రం పోలీసు బెటాలియన్ ఒకటి మాస్టారి ఇంటిని చుట్టుముట్టింది. దౌర్జన్యంగా లోపలికి ప్రవేశించి... లోపలున్న రైతుల్ని, యువకుల్ని బయటకు చెదరగొట్టేశారు. మాస్టారి బయటికి లాక్కొచ్చారు.

రైతుల్ని రెచ్చగొడుతున్నారంటూ అక్కడున్న జనం అందరిముందే మాస్టార్ని లాఠీలతో తీవ్రంగా కొట్టారు. ‘ఢిల్లీ అల్లర్లలో నీ పాత్ర కూడా వుందని మా దర్బాప్తులో తేలింది. సోపల్ మీడియాలో ప్రజలను రెచ్చగొట్టే పోస్టులు పెడుతున్నావు’ అంటూ పోలీసులు ప్రభాకర్ మీద దాడి చేశారు. అంతమంది పోలీసుల్ని ఒక్కసారిగా చూసిన రైతులు, గ్రామస్తులు బెదిరిపోయారు.

‘దయచేసి ఆగండి... మీరు చెబుతున్నట్లు నేను చేసిన నేరాలకు సాక్ష్యాలేంటో చూపించండి!’ అంటూ ప్రభాకర్ గట్టిగా అరవడంతో క్షణకాలం అంతా నిశ్శబ్దం ఆవరించిందక్కడ.

‘నీకు సాక్ష్యాలు కావాలా..? అయితే పోలీస్ స్టేషన్ కి నడువ్... అక్కడ చూపిస్తాం సాక్ష్యాలు’ అంటూ ఒక పోలీస్ అధికారి ప్రభాకర్ మెడపై చెయ్యేసి, గట్టిగా నెట్టాడు.

ఈ హఠాత్పరిణామానికి తూలి కిందపడిన ప్రభాకర్ మాస్టార్ని పోలీసులు బరబరా ఈడ్చుకెళ్లి జీపులో పడేశారు. అప్పటికే ఆ ఊరి జనమంతా అక్కడ గుంపుగా చేరారు.

‘ఇదేం అన్యాయం సార్... మాస్టార్ని అలా లాక్కెళతారు?’ అని అడ్డురాబోయిన నారాయణపై నాలుగైదు లాఠీలు హూంకరించాయి. ఆ దెబ్బలకు కింద పడిపోయిన నారాయణను పక్కకు లాగేశారు. దీంతో ఇంకెవ్వరూ ప్రశ్నించే సాహసం చేయలేదు.

కానీ, అక్కడున్న జనం అందరికీ తెలుసు... పోలీసులు దౌర్జన్యం చేస్తున్నారని, వారు చెప్పే నేరాలకు, మాస్టారుకి ఏం సంబంధం లేదని. ఈ పని ఎవరు చేయించారో కూడా వారికి తెలుసు.

ఆ గుంపు చివరలో నుండి ఒక యువ కంఠం గర్జించింది. గట్టిగా నినదించింది. ‘మాస్టార్ని లాక్కెళితే అన్యాయం న్యాయం అయిపోదు. ఈ ఉద్యమం ఇక్కడితో ఆగిపోదు...’ అంటూ పిడికిలి బిగించింది...

అవును... అసలు కథ ఇప్పుడే మొదలైంది....



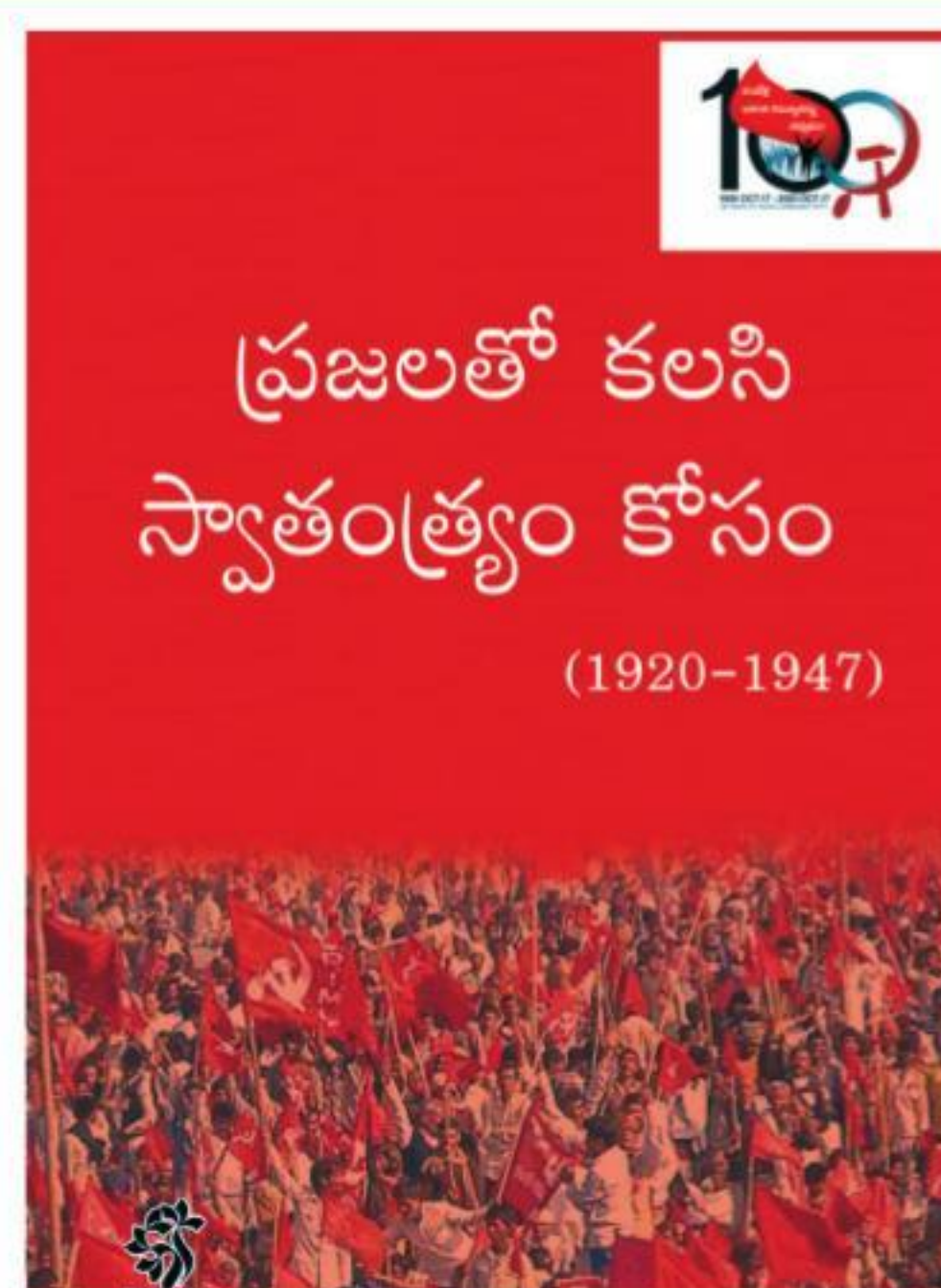
17 అక్టోబర్ 2020





## వందేళ్ల భారత కమ్యూనిస్టు ఉద్యమ చరిత్ర

**2020** అక్టోబర్ 17న భారత కమ్యూనిస్టు ఉద్యమం తన నూరేళ్ల వీరోచిత పోరాట చరిత్రను సింహవలోకనం చేసుకుంటోంది. కమ్యూనిస్టు పార్టీ చరిత్ర అంటే పీడనకూ, దోపిడీకి, నియంతృత్వానికీ వ్యతిరేకంగా జరిగిన వందేళ్ల ప్రతిఘటనా పోరాటం. నిజమైన ప్రజాస్వామ్య, సమసమాజ భారతదేశం కోసం లక్షలాది మంది భారత కమ్యూనిస్టు విప్లవ వీరులు కలలుగన్నారు. ఆ కలలను నిజం చేయడం కోసం జీవితాలనే ఘణంగా పెట్టిన త్యాగపూరిత శతాబ్దం ఇది.



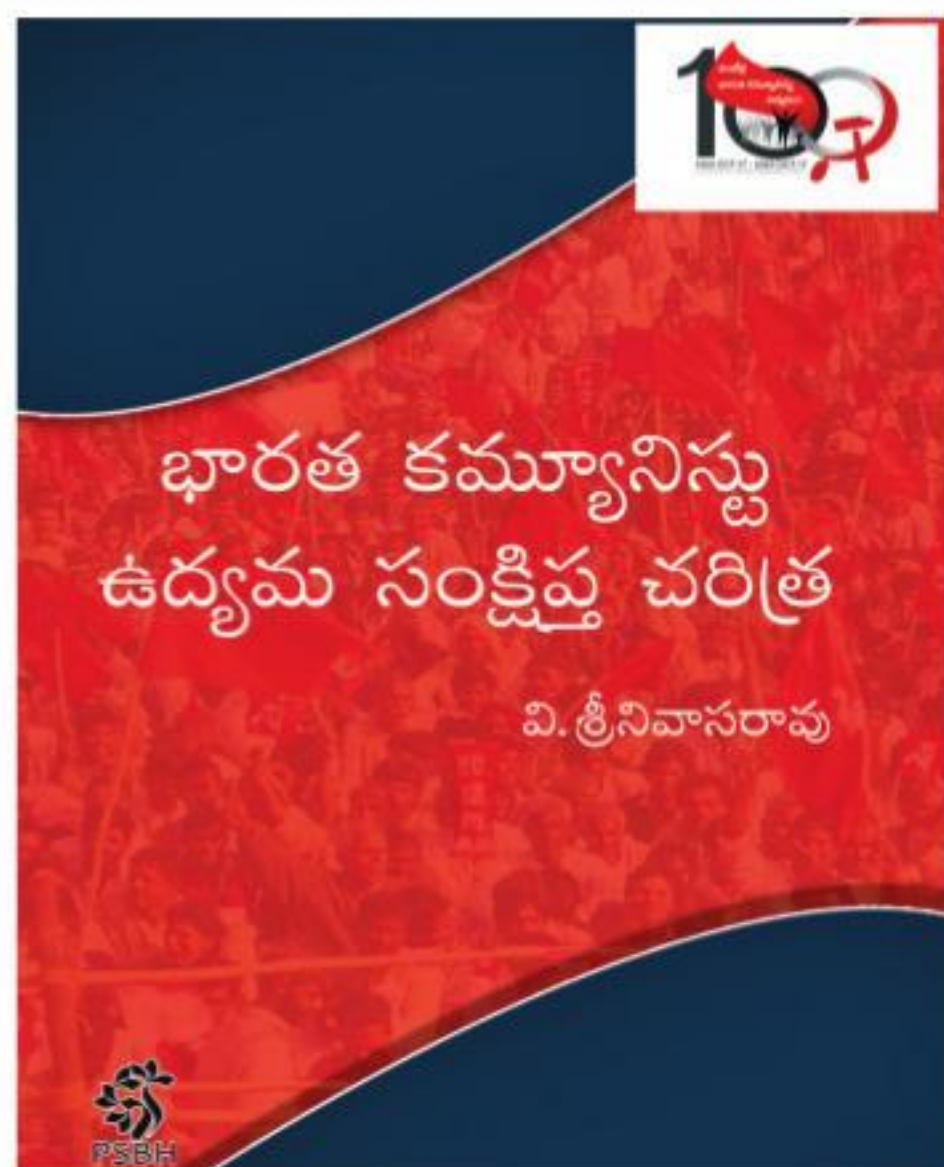
## ప్రజలతో కలిసి స్వాతంత్ర్యం కోసం

(1920-1947)

పీడితులనూ, దోపిడీకి గురయ్యేవారిని, కార్మికులనూ, రైతాంగాన్ని సమీకరించడం ద్వారా కమ్యూనిస్టు పార్టీ స్వాతంత్ర్య పోరాటాన్ని బలోపేతం చేయడానికి ఎలా కృషి చేసిందో ఈ చిన్న పుస్తకం వివరిస్తుంది. వర్గపోరాటాన్ని, సామాజిక సమస్యలపై పోరాటాన్ని జాతీయోద్యమంతో సమన్వయం చేసిన విషయాల్ని విశదీకరిస్తుంది. అంతిమ లక్ష్యమైన సోషలిజాన్ని దృష్టిలో పెట్టుకుని ప్రజల జీవన పరిస్థితుల్లో మార్పు కోసం వారిని బ్రిటిష్ పాలనకు వ్యతిరేకంగా కమ్యూనిస్టులు సమీకరించారు. మన జాతీయోద్యమంలో ఇది ఒక విశిష్టమైన ధోరణి.

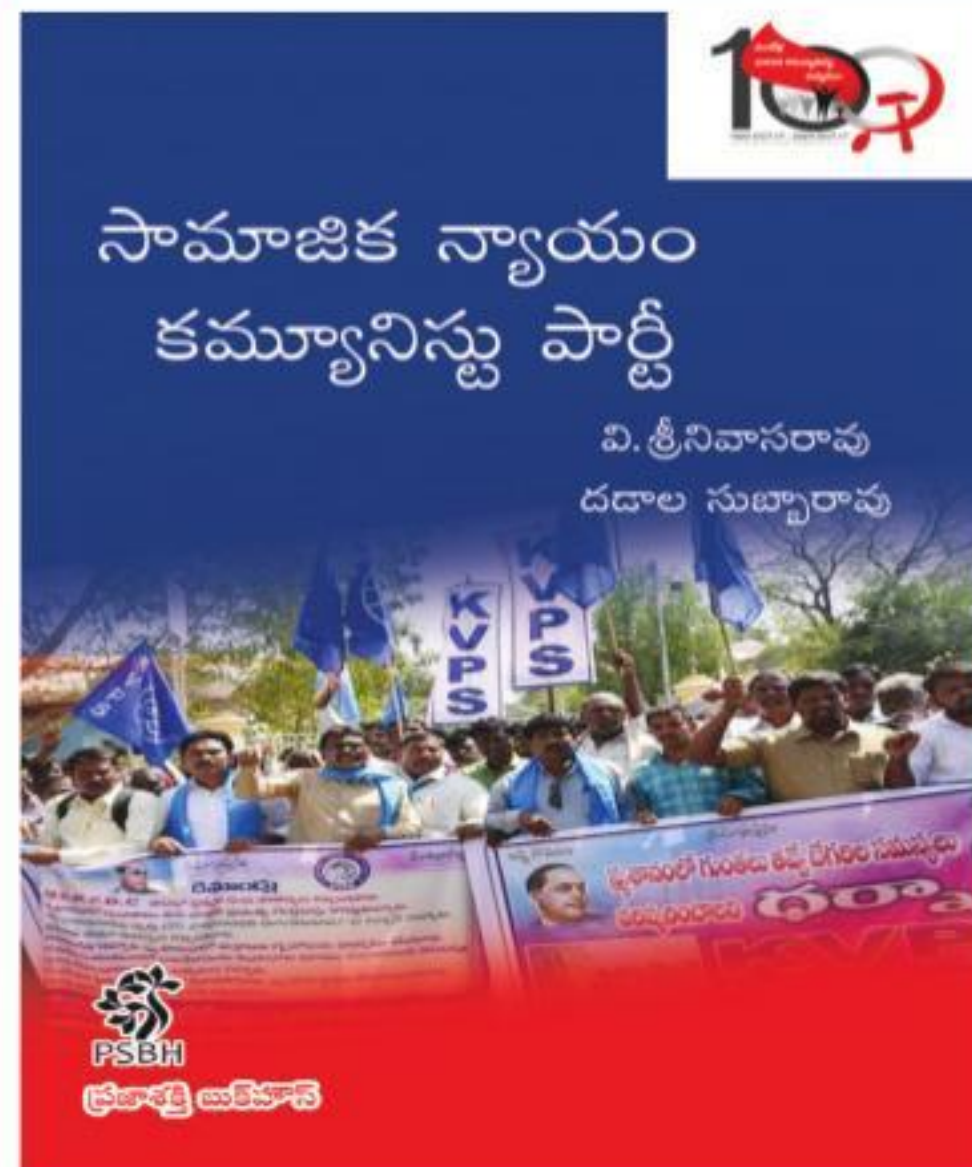
# శత వసంతాల వెలుతురులో.. కమ్యూనిస్టు సాహిత్యం...

శత వసంతాల కమ్యూనిస్టు ఉద్యమం వెలుతురులో 'ప్రజాశక్తి బుక్‌హౌస్' నాలుగు పుస్తకాలను తీసుకువచ్చింది. ఇవి లభ్యమైన, ప్రస్తుతం అత్యంత అవసరమైన, ప్రతి ఒక్కరూ చదవాల్సిన పుస్తకాలు.. ఒకటి స్వాతంత్ర్యోద్యమానికి ముందు కమ్యూనిస్టు ఉద్యమం గురించి 'ప్రజలతో కలిసి స్వాతంత్ర్యం కోసం (1920-1947)' పుస్తకం; శతవసంతాల కమ్యూనిస్టు ఉద్యమ ప్రస్థానం తెలియజేసే 'వందేళ్ల భారత కమ్యూనిస్టు ఉద్యమ చరిత్ర' పుస్తకం; వి. శ్రీనివాసరావు రచించిన 'భారత కమ్యూనిస్టు ఉద్యమ సంక్షిప్త చరిత్ర'; వి. శ్రీనివాసరావు, దదాల సుబ్బారావు కలిసి తీసుకొచ్చిన 'సామాజిక న్యాయం-కమ్యూనిస్టు పార్టీ' పుస్తకం ఉంది.



## భారత కమ్యూనిస్టు ఉద్యమ సంక్షిప్త చరిత్ర

సమాజాన్ని విప్లవాత్మకంగా పరివర్తన గావించాలన్న పార్టీ లక్ష్యం వర్గ, ప్రజా ఉద్యమాలతో ముడిపడి ఉంది. పార్టీ చరిత్రను అధ్యయనం చేస్తే మనకు గత అనుభవాలు, ముఖ్యమైన గుణపాఠాలు ఆయుధాలుగా లభిస్తాయి. కమ్యూనిస్టు ఉద్యమ నిర్మాతలు తమ కాలంలో మార్క్సిస్టు - లెనినిస్టు సిద్ధాంతాన్ని భారత దేశ నిర్దిష్ట పరిస్థితులకు అన్వయించడంలో చేసిన కృషి, గడించిన అనుభవాలు మనకు మంచి సంపద. ఉద్యమాన్ని అర్థం చేసుకోవడంలోనూ, మన కర్తవ్యాలను ముందుకు తీసుకుపోవడంలోనూ అవి మనకు తోడ్పడతాయి.



## సామాజిక న్యాయం కమ్యూనిస్టు పార్టీ

ఏ కులమైనా, తెగ అయినా, మతమైనా ఏ పక్షంలో ఉంటామన్నదే ముఖ్యం. ఎన్ని విభేదాలున్నా మిత్రులంతా ఒక వైపు నిలబడితేనే సామాజిక న్యాయాన్ని సాధించగలం. నేటి సంక్షోభకాలంలో పాలకపక్షాలు ప్రజల్ని చీల్చడానికి కొత్త ఎత్తుగడలతో ముందుకొస్తారు. వాటిని ఎదుర్కొని అణగారిన కులాలు, జాతులు, మతాలు ముందుకు పోవాలి. అన్ని మతాలు, కులాలు, జాతుల్లోని పీడిత, తాడిత ప్రజానీకమంతా ఏకమైతేనే సమసమాజాన్ని, సామాజిక న్యాయాన్ని సాధించగలం. అదే వందేళ్ల కమ్యూనిస్టు ఉద్యమం నేర్పిన పాఠం.

## అగ్ని రాత్రి

నేనొక రాత్రిని అగ్నిలో  
దహింపజేస్తున్నాను  
అది రాత్రిలోని అగ్ని  
అగ్నిని మింగేసిన రాత్రి  
నాలోకి చొరబడుతున్న జ్వలనం  
నిలబడనివ్వదు, కూర్చోనివ్వదు  
అలజడి ఆవిరవ్వనిచోట  
ముగింపులేని పగటిని  
రాత్రిలోకి ఈడ్చుకెళుతున్నాను  
వెలుగును కమ్మేసిన చీకట్లో  
ఏవో కొన్ని అవయవాలు నాపై  
దాడిచేస్తున్నాయి  
అవయవాలు ముక్కలైపోయాయి  
దేహం తగలబడుతున్నప్పుడు  
ఉరితాళ్ల అంచులకు వేలాడుతూ

ఈ దేశాన్ని నిన్ను  
శపిస్తున్నాను

ఆగిపోని ఊపిరిని  
ఊడుకుంటూ  
ముళ్లకంచెల్లో చిక్కుకున్న  
మానాన్ని

దేశపు జండాతో కప్పుకోలేక  
దిశమొలతో నిలబడ్డాను  
కళ్ల నుండి రాలుతున్న  
దుఃఖాగ్నిజ్వాలల్లో మండుతున్న  
నా దేహానికి ఏ తేపనమూ పనిచెయ్యదు  
రేపటి స్వాప్నిక జీవితం  
రక్తపు అలల్లో తడిసిపోయాక  
పంచిపెట్టే పందేరాలకు విలువలేదు  
నేనులేని నా శరీరానికి జరుగుతున్న  
పరీక్షలలో  
ఫలితం ఏదైనా నాకు స్వాంతన చిక్కదు  
లాఠీ ఎవరి చేతిలో ఉన్నా  
నిలువెత్తు కంచెల మధ్య చిక్కుకున్న ప్రశ్న

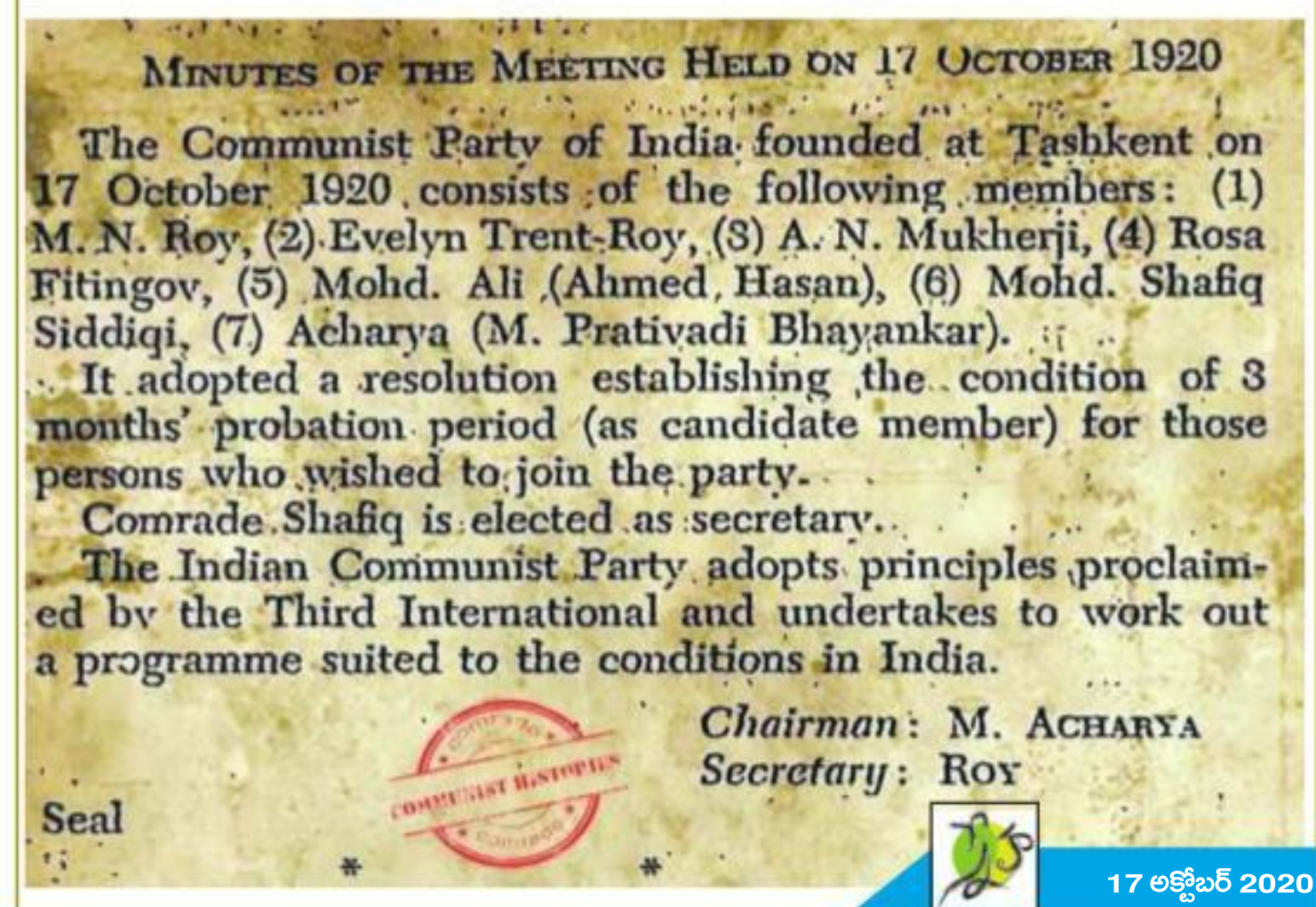
- బండ్ల మాధవరావు  
8897623332



వేటకొడవళ్లకు బలపుతూనే ఉంది  
పూడుకుపోతున్న గొంతుల్లోంచే  
నిర్దీపమవుతున్న అవయవాల్లోంచే  
నన్ను నేను పోగుచేసుకొని  
కూలగొట్టాల్సినదానిపై దృష్టి నిలపాలి  
ఆకాశంలోంచే అయినా రేపటిలోకి  
అడుగులు వెయ్యాలి  
పోగొట్టుకొన్న దేహానికి కొత్తరంగులు  
పులుముకోవాలి

వేయ్యేళ్ల కన్నీళ్ల  
చరితను మార్చగ  
నువ్వొచ్చినావమ్మ.....  
ఓ ఎర్రజెండా!  
వందేళ్ల త్యాగాల వెలుగుల్ని పోగేసి

సరికొత్త లోకానికి చూపించు ఓ దారి!!  
వందేళ్ల నాడు ఏర్పడిన - భారత కమ్యూనిస్టు  
పార్టీ ఏర్పడిన డాక్యుమెంట్ చిత్రం -  
కా.మహ్మద్ సిద్దిఖీ, కార్యదర్శి!!









# అరుణోత్తేజం!

నేడు ప్రపంచంలోని ఏ దేశమేగినా, ఏ ప్రాంతమెక్కినా రెపరెపలాడుతూ అరుణ పతాకం కనిపిస్తుంది. కార్మిక రాజ్యాలు ఉన్నా, పోయినా ఎర్రజెండా లేకుండా ఎగురుతూనే ఉంటుంది. దాని ప్రభావంతో ప్రభవించిన సాహిత్యమూ, ఇతరత్రా సాంస్కృతిక కళా చైతన్యమూ కొనసాగుతూనే ఉంటాయి. మార్క్సిజం కార్మికులకు, కర్షకులకూ మాత్రమే పరిమితమైన సిద్ధాంతం కాదు. మొత్తం సమాజానికే కొత్త దారిని చూపించిన సరికొత్త తాత్విక ప్రకాశం. అక్షరక్షరానికి స్ఫూర్తి. ఆలోచనల్లోకి చైతన్యాన్ని ప్రసరించే దీప్తి. ఎర్రజెండా రెపరెపలు, దాని వెనక ఉన్న మార్క్సిస్టు సిద్ధాంత ప్రభావం అక్షోబరు విప్లవ ప్రారంభంలోనే తెలుగునాట ప్రసరించటం మొదలుపెట్టింది. తొలుత ఉద్యమాల కన్నా కూడా సాహిత్యపరంగానే ఎక్కువగా విస్తరించింది. ఆ వెలుగులోనే తెలుగునాట సాహిత్య, సాంస్కృతిక కళారంగాల్లో సమానత్వ సౌరభాలు గుభాళించాయి. చైతన్య బావుటాలు రెపరెపలాడాయి. ఉత్తేజపు గీతాలు ఉత్సాహ తరంగాలై ధ్వనించాయి, జ్వలించాయి.

## అభ్యుదయం మన వారసత్వం

అభ్యుదయ ఆలోచనలకు అవకాశమిచ్చే సాహిత్య సృజన, సంఘ సంస్కరణ అక్షోబరు విప్లవానికి ముందు ఆంధ్రదేశంలో మొదలైంది. మహాకవి గురజాడ అందించిన దేశభక్తి గేయంలో, ముత్యాల సరాల గీతమాలికల్లో శ్రమకు, చైతన్యానికి ప్రాధాన్యమిచ్చే భావనలు చాలా స్పష్టంగా కనిపించాయి. 'నరుని చెమటను తడిచి మూలం ధనం పంటలు పండవలెనోయ్..', 'ఎల్ల లోకము ఒక్క యిల్లై వర్ణబేధములెల్ల కల్లై ...' అంటూ మానవ శ్రమ ప్రాధాన్యాన్ని, విశ్వ మానవ ఏకత్వాన్ని గురజాడ ఆనాడే చాటిచెప్పారు. గురజాడ మరణానంతరం చాలా కాలం ఆయన రచనలు మూలనపడ్డాయి. తెలుగు నాట ఉన్న గొప్ప విశాల భావజాలాన్ని, అభ్యుదయ వారసత్వాన్ని వెలికితీసే పనిని కమ్యూనిస్టులే భుజాన వేసుకొని చేపట్టారు. ఫలితంగా గురజాడ, కందుకూరి రచనలు; వారి భావాలూ ప్రాచుర్యంలోకి వచ్చాయి. 'మతములన్నియు మాసిపోవును.. జ్ఞానమొక్కటే నిలిచి వెలుగును..' అన్న గురజాడ మాట ఇప్పటికీ శిరోధార్యమే! ప్రపంచంలోనూ, మనదేశంలోనూ పెచ్చుమీరుతున్న మతతత్వ ఉగ్రవాదానికి ఆచరణాత్మకమైన అడ్డుకట్ట 'మనిషి కేంద్రంగా ఉన్న జ్ఞానం'తోనే సాధ్యం. విశ్వంతరాల వరకూ విజ్ఞానం విస్తరించిన ఈకాలంలో.. పాలకులు అశాస్త్రీయ అజ్ఞాన భావజాలాన్ని పీఠమెక్కిస్తున్న వైనాన్ని నేడు మనం చూస్తున్నాం. ఇది సమాజ పురోగమనానికి ఎంతమాత్రం పనికిరాదు.

## తొలి శ్రామిక గీతాలు

దయ, దానం, ధర్మం వంటి సంపన్నుల లక్షణాలే అట్టుడుగు తరగతులను, ఆకలి గొన్న ప్రజలను కాపాడతాయన్న కాలం చెల్లిన కబుర్ల స్థానే- శ్రమపడేవాడికి సంపద ఒక హక్కు అన్న భావన, భరోసా మార్క్సిజం రూపంలో అందుబాటులోకి వచ్చింది. శ్రమకు, సంపదకూ ఉన్న సంబంధాన్ని శాస్త్రీయంగా విశ్లేషించిన, వివరించిన సిద్ధాంతంగా ఆనాటి చదువరులందరినీ ఆకట్టుకొంది. రష్యాలోనూ, ఇతరత్రా అరుణపతాకం సాధించిన విజయాలు యువతను ఉత్తేజపరిచాయి. ఆ ఉత్సాహంలోంచే తెలుగునాట తొలి అరుణపతాక గీతాలు పుట్టుకొచ్చాయి.

1935 పారిస్ ప్రపంచ రచయితల సదస్సు, 1936 లండన్ లో రూపొందించుకున్న భారత అభ్యుదయ రచయితల ప్రణాళిక, 1936 ఏప్రిల్ 9, 10 తేదీల్లో లక్నోలో జరిగిన అఖిల భారత రచయితల సంఘం సభలూ, 1938లో గరిమెళ్ల సత్యనారాయణ అధ్యక్షతన జరిగిన ఆంధ్రాభ్యుదయ రచయితల సభలూ... సాహిత్యకారులకు సరికొత్త ఉత్తేజాన్ని, స్పష్టమైన దృష్టిని అందించాయి. తెలుగునాట అభ్యుదయ రచయితల సంఘం, ఆంధ్ర ప్రజానాట్యమండలి ఆ ఉరవడిని సాహిత్య, కళారంగాల్లో ప్రవహింపచేశాయి. 1938 అక్టోబర్లో గద్దె లింగయ్య సంపాదకత్వంలో తొలి ఎర్రజెండా గేయాలు 'క్రాంతి గీతాలు' పేరిట వెలువడ్డాయి.

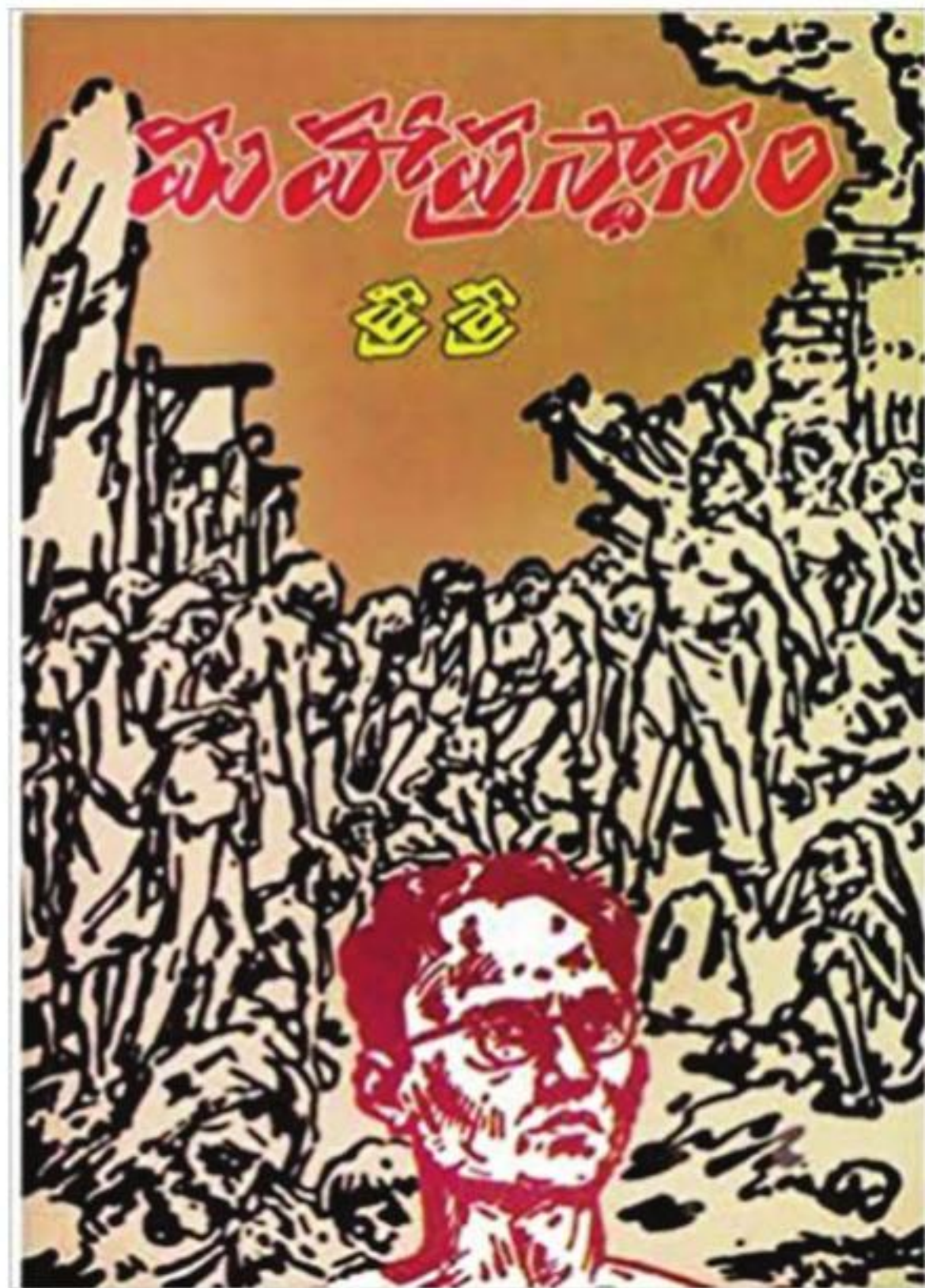
## ‘ఎగరాలి ఎగరాలి మన ఎర్రజెండా

## అదురు బెదురూ లేక అడ్డేదియు లేక

## సామ్రాజ్యవాదంబు సమసిపోవంగ

ధనికవాదంబెల్ల దగ్ధమై పోవంగ' అని తుమ్మల వెంకటరామయ్య గీతం ఆ సంపుటిలో ఉంది. అందుబాటులో ఉన్న సమాచారం మేరకు తెలుగులో వెలువడ్డ తొలి ఎర్రజెండా పాట ఇదే! ఇంకా ఇదే సంపుటిలో రైతుల గురించి శెట్టిపల్లి వెంకటరత్నం, గిరిరాజు రామారావు; కార్మికుల గురించి పెండ్యాల లోకనాథం రాసిన గీతాలు ఉన్నాయి.

శ్రీశ్రీ మహాప్రస్థాన గీతం, యూజినీ పాటియర్ రచించిన



అంతర్జాతీయ గీతానికి బాలాంత్రపు సళిసికాంతరావు అనువాదం కూడా ఆ సంపుటిలోనే ప్రచురించారు. ఇంకా గద్దె లింగయ్య, గరిమెళ్ల సత్యనారాయణ, వాసిరెడ్డి నాగేశ్వరరావు, మద్దూరి అన్నపూర్ణయ్య తదితరుల గీతాలు కూడా ఉన్నాయి. తెలుగునాట చాలా గ్రామాల్లో ఆ పాటలన్నీ కంఠోపాశంగా మార్మోగుతూ ఉండేవి. కార్మిక, కర్షకుల్లో ఐక్యత, పోరాటతత్వం ప్రజ్వరిల్లటానికి ఆ పాటలు గొప్ప ఊపునీ, ఉత్తేజాన్నీ ఇచ్చాయి. ఒక చారిత్రక అవసరానికి ఉపయోగపడేలా రచయితలు దోహదపడ్డారు.

అఖిల భారత అభ్యుదయ రచయితల సంఘం ప్రణాళికను ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయ గ్రంథాలయంలో చదివిన శ్రీరంగం శ్రీనివాసరావు అనే యువకుడు మరో ప్రపంచం వైపు తెలుగు కవిత్వ రధాన్ని మళ్లించాడు. అప్పటివరకూ కృష్ణశాస్త్రి ప్రభావంతో భావకవిత్వంలో తేలియాడుతున్న శ్రీనివాసరావుకి మార్క్సిజం బీజంతోనే కొత్త పూనకం వచ్చింది. ప్రజలే ప్రాతిపదికగా, మార్చే అవసరంగా, చైతన్యమే ఆయుధంగా అతడు ప్రవహించిన కవిత్వం రుంఝామారుతంలా తెలుగు సాహిత్య ప్రపంచాన్ని ఊపి పారేసింది! ఆ బలం మార్క్సిజం అనే మహాశక్తి వల్లే శ్రీశ్రీ కవిత్వానికి వచ్చింది. ఆ తరువాత ఒక వరంపరగా, ప్రభంజనంలాగా తెలుగు కవిత్వంలో, కథలో, నవలలో, నాటకంలో ఎర్రపతాక ధగధగయమానంగా రెపరెపలాడింది.

## అందరూ అభ్యుదయ రచయితలే!

రెండో ప్రపంచ యుద్ధకాలంలో యుద్ధాన్ని నిరసిస్తూ, ప్రపంచశాంతిని కాంక్షిస్తూ రచయితలు, కళాకారులు ఎన్నో గీతాలు రాశారు. కళారూపాలు రూపొందించారు. శ్రీశ్రీ 'గర్జించు రష్యా గాంధ్రించు రష్యా' అంటూ ఉత్తేజ గీతాన్ని అందించాడు. ఎంతోమంది రచయితలు ఎర్రజెండా విజయాన్ని కోరుతూ, గెలుపును కీర్తిస్తూ ... అది ప్రపంచ ప్రజలందరి విజయంగా అభివర్ణించారు. ఆంధ్రదేశంలో అభ్యుదయ రచయితల సంఘం, ప్రజానాట్యమండలి సృష్టించిన ఉత్తేజపూరిత వాతావరణానికి ప్రభావితం కాని కవి, రచయిత ఒక్కరంటే ఒక్కరూ లేరని చెప్పటం అతిశయోక్తి కాదు. భావకవిత్వానికి చిరునామాగా చెప్పుకునే దేవులపల్లి కృష్ణశాస్త్రి కూడా అరుణతారను కీర్తిస్తూ రాశారు. 'అకాశము నొసట పొడుచు అరుణారుణ తార ఏకాకి నిశీధి నొడుచు తరుణకాంతి ధార జయపతాక! యువ పతాక! వియదాపగ వెడల నౌక' అంటూ 1945 డిసెంబరు 31న రాజమహేంద్రవరంలో

అరసం మహాసభల్లో ప్రారంభోపన్యాసం చేశారు. 'తరలిందదే ప్రజారథం- పొరలింది ప్రపంచ పథం.. వికసించే విధానమున మకుటధారి మానవుడని పదపద' అని మరొక గీతంలో ఎర్రజెండా అజెండాను ప్రశంసించారు. పుష్పవిలాప కవిగా పేరొందిన కరుణశ్రీ కూడా అరుణ పతాక ఔన్నత్యాన్ని కీర్తిస్తూ రాశారు.

## ‘మా కండలు పిండిన నెత్తురు- మీ పెండ్లికి చిలికిన అత్తరు

మా ఇంట్లో కటిక చీకటి - మీ ఇండ్లను పట్టపగలు ఎలక్ట్రిసిటీ' అని ఆయన రాసింది అచ్చమైన కార్మికగీతం. జాషువా కూడా అనేక పద్యల్లో శ్రామిక జనుల కష్టాన్ని కళ్లకు కట్టేలా వర్ణించారు.

తెలంగాణా రైతాంగ సాయుధ పోరాట కాలంలో- తెలుగు కవులూ రచయితలూ మరింత స్పష్టంగా ప్రజాపక్షం వహించారు. ప్రజలను ఉత్తేజపరిచే గీతాలూ గేయాలూ అందించారు. ఆ తరుణంలోనే ఎంతోమంది ప్రజాకవులు ఆవిర్భవించారు. ఉద్యమాలూ పోరాటాలూ... కవులను రచయితలను కళాకారులను సృజిస్తున్నాయనే మాటలకు ఆనవాళ్లు ఆ సందర్భాలు. కథ, కవిత్వం, గేయం, పాట, నవల, నాటకం ఆ సందర్భంలోనే సమరశీలతను సంతరించుకొని జనపక్షం వహించాయి. త్యాగాలకు, పోరాటాలకు అక్షరాభిషేకం చేశాయి. 'ఒక వీరుడు మరణిస్తే వేలకొలది ప్రభవించురు'

# సాంస్కృతిక రంగంలో చైతన్య బావుటా

తెలుగునాట సాంస్కృతిక రంగం ... కమ్యూనిస్టు ఉద్యమ ప్రభావంతో చైతన్య పుంతలు తొక్కింది. ప్రజాకళలు ప్రవర్ధమానమయ్యాయి. జానపద కళల్లో పురాణ కథల స్థానే ప్రజా సమస్యలు చోటు సంపాదించు కున్నాయి. ప్రజలకు అర్థమయ్యే భాషలో వీరోచితంగా సాగే బుర్రకథ ఆంధ్ర ప్రజా నాట్యమండలి అద్భుత ప్రయోగమే! ఊరూరా జనం ఉర్రూతలూగిపోయేలా మార్మోగింది. 'మా భూమి' వంటి నాటకాలు ప్రజల్లో అంతర్ధీనంగా ఉన్న పోరాట శక్తిని ప్రేరేపించాయి. ఎక్కడో భూస్వాముల సన్నిధిలోనే ఆడబడే నాటకాలు కొత్త కొత్త ఇతివృత్తాలతో సామాన్యుల వాకిట్లోనే ప్రదర్శితమయ్యాయి. కళ కళ కోసం కాదు; ప్రజల కోసం అన్న ప్రజా సూక్తి పుట్టింది, ప్రాచుర్యం పొందింది అప్పుడే! నాటకాల్లోకి సామాన్యులే కథానాయకులుగా ప్రవేశించారు. మట్టిలో మాణిక్యాలూ వందలాదిమంది కళాకారులుగా, రచయితలుగా, గాయకులుగా, నటులుగా పుట్టుకొచ్చారు. పద్యాలూ రాగాలూ స్థానే అర్థమయ్యే జనభాష నాటక భాషగా మారింది. జానపదాల్లోకి బాణీలు తీసుకొని... ప్రజాసాహిత్యాన్ని జోడించి .. పాటిని పాటలు కట్టి ప్రజారంజకం చేశారు. మన సాధారణ వీధులనే నాటక ప్రదర్శన వేదికలుగా మార్చటం, తక్కువ ఖర్చుతో ప్రదర్శనలు ఇవ్వడం



తెలుగు నాట కమ్యూనిస్టులు సాధించిన మరొక గొప్ప మార్పు. 1950 తరువాత సినిమాల్లోకి ప్రవేశించిన ప్రజా నాట్యమండలి కళాకారులు అక్కడా అభ్యుదయాన్ని చాటారు. సాంప్రదాయ కళల్లో సైతం జనాభ్యుదయ ఇతివృత్తాలకు తావిచ్చేలా గణనీయమైన ప్రత్యక్ష పరోక్ష ప్రభావాన్ని చూపించారు.

అనేక జనకవులు పుట్టుకొచ్చారు. సామాన్యుల ఇతివృత్తాలతో కళాసృజన చేసిన పూర్వకవులు, కళాకారులను సైతం ప్రజానాట్యమండలి వెలికితీసి, విస్తృత ప్రచారం కల్పించింది. కమ్యూనిస్టు ఉద్యమ ప్రభావంతో చోటుచేసుకున్న సాంస్కృతిక రంగ మార్పులు ఇప్పటికీ కొనసాగుతున్నాయి. దేవుళ్లను, ప్రభువులను మాత్రమే కీర్తించే ఇతివృత్తాల స్థానే... ప్రజల జన జీవ గాథలను ప్రతిష్టించిన ఆ చైతన్యం ఎప్పటికీ అనుసరణీయమే!

- సత్యాజీ





చిత్ర ప్రసాద్ రాసిన హంగ్రి బెంగాల్ (1945) నుండి ఒక పేజీ బ్రిటిష్ వారి స్వాధీనం చేసుకున్నారు మరియు తగలబెట్టారు: ఈ చిత్రం మిగిలిన ఉన్న ఏకైక కాఫీ నుండి వచ్చింది (డిఎజి మోడరన్ న్యూస్పీర్ పత్రికలో పునరుద్ధరించబడింది.) బెంగాల్ కరువుపై చిత్ర ప్రసాద్ గీచిన చిత్రం కమ్యూనిస్టు పార్టీ పత్రిక 'పీపుల్స్ వార్' లో ప్రచురించారు. ఇది బ్రిటిష్ వారి వలస పాలనపై ప్రజల కోపాన్ని తీవ్రతరం చేయడానికి సహాయపడింది.



1946-1951 మధ్య జరిగిన తెలంగాణ సాయుధ పోరాటంలో మల్లు స్వరాజ్యం (ఎడమ మొదటి వ్యక్తి) మరియు సాయుధ కూడలిలోని సభ్యులు.



బిటి రణదివె, జి అధికారి, పిసి జోషి 1945 బొంబాయిలోని సిపిఐ ప్రధాన కార్యాలయంలో జరిగిన పాలిట్ బ్యూరో సమావేశానికి హాజరయ్యారు.



కమ్యూనిస్టు నాయకుడు జ్యోతిబసు ( ముందు వరుసలో ఎడమనుండి ఆరు, కళ్లద్దాలు లేని వ్యక్తి), తరువాత పశ్చిమ బెంగాల్ ముఖ్యమంత్రి అయిన బుఖా మిచ్చిల్, 1959లో జరిగిన ఆకలి ఉద్యమ సందర్భంగా జరిగిన ర్యాలీ.



గౌరయవ్యూహం పినరయివిజయన్

1964లో తొమ్మిది మందితో సిపిఐ(ఎం) తొలి పాలిట్ బ్యూరో నిలబడిన వారు....  
(ఎడమ నుంచి) పి. రామారావు, మాకినేని బసవ పున్నయ్య, ఇంఎంఎస్ నంబూరిపాద్, హరికిషన్ సింగ్ సూర్జిత, కూర్మన్నవారు.  
(ఎడమ నుంచి) ప్రమోద్దాస్ గుప్తా, జ్యోతిబసు, పుచ్చలపల్లి సుందరయ్య, బిటి రణదివె, ఎకె గోపాలన్



దృశ్య మాలిక



2017 సెప్టెంబర్ 3న రాజస్థాన్ లోని సికార్ లో రైతుల నేతృత్వంలో జరిగిన పోరాటంలో భాగంగా రాజస్థాన్ రాష్ట్ర బిజెపి ప్రభుత్వానికి మాక్ అంత్ ట్రీయలు నిర్వహిస్తున్న ఆల్ ఇండియా కిసాన్ సభ.



17 అక్టోబర్ 2020



కమ్యూనిస్టు నాయకుడు ఎన్ఎస్ మిరాజ్ కర్ నేతృత్వంలోని సంయుక్త మహారాష్ట్ర సమితి సభ్యులు (కూడి నుండి మూడవ వ్యక్తి నల్ల కళ్లద్దాలు ధరించి) అప్పడు బొంబాయి మేయర్ గా ఉన్నారు. 1958లో న్యూఢిల్లీ పార్లమెంట్ హౌస్ ముందు ధర్నాలో పాల్గొన్నారు.



# మళ్ళీ యుద్ధమెప్పుడో, అప్పటి దాకా



వేదవేదాంగాలు ఏమి చెప్పాయో

ఉపనిషత్తులూ పురాణాలూ ఏమి తర్కించాయో, ఏ అభూత కల్పనలు చేశాయో, భారతంలో చొరబడిన భగవద్గీత ఏ బానిసల పుట్టుకకి పురుడు పోసిందో

బైబిలు ఎవ్వని రెండవ రాకడకి ఏ సంకేతాలు చూపిందో, ఖురాను అంతిమ సందేశమని దేనిని ఏ ఆధారంతో శాసనం చేసిందో

ఎవరూ మా ప్రశ్నలకి సమాధానం చెప్పరు.

ఒక్క దేవుడూ, ఒక్క పురోహితుడూ,

ఒక్క ఇమామూ, ఒక్క పాస్టరూ మా ఇహలోక హింసకి ఇక్కడే ఎందుకు లెక్క తేల్చరు?

మీ కలరాలూ, కరోనాల కోసం కవులున్నారు కదా, కొత్త పురాణాలు రాసుకోండి.

మీ రైళ్లూ, మీ విమానాలూ, మీ రాకెట్లూ, మీ యుద్ధ ట్యాంకులూ మీకు శుభమగుగాక.

మమ్మల్ని మా ఆదిమ ఆయుధాలను అన్వేషించుకుంటూ, మా అరణ్య భూములలోకి మరలి వెళ్ళనీండి

మనం మళ్ళీ ఏ లంక

రణంరంగంలోనో

ఏ కురుక్షేత్ర యుద్ధభూమిలోనో

ఎర్రబారిన ఏ ద్రావిడ

మైదానంలోనో

కలుసుకునేదాక!

- దేబిప్రయ

9866111874

కవితలు

# ఆశ చిగురిస్తూనే ఉంటుంది

రోజు రోజుకీ సూర్యుడు చిగురించినట్టు

ఆశ చిగురిస్తూనే వుంటుంది

తీరం మీద కూలిపోయే కెరటాలదేముంది

కదలి కడుపులో కలలు కలలుగా అలలు

చిగురించినట్టు

ఆశ చిగురిస్తూనే వుంటుంది

రాళ్ళకు కళ్ళిచ్చిందెవరు

కళ్ళకు చైతన్య స్వప్నాలిచ్చిందెవరు

దించిన శిరస్సుల మీద ఆకాశాలను నిలిపి

నిటారుగా నిలబెట్టి ముందుకు నడిపిందెవరు

నిస్పృహలోంచి నిస్పృహ్యతలోంచి

ఒంటరొంటరి కన్నీటి కల్లోలాలలోంచి

అగ్నిపర్వతాలను పుట్టించి చరిత్రను

ముద్దాడిందెవరు

కాలం కాగితం మీద

మట్టిపాదాల మహాప్రస్థానాన్ని

ముద్రించిందెవరు

ఈ చేతులకింత ధైర్యాన్ని

ఈ వేళ్ళకింత చురుకుదనాన్ని

ఈ కన్నులకింత తేటదనాన్ని

ఈ మాటలకింత గడుసుదనాన్ని

అద్దింది ఎవరు?

ప్రశ్నలకు అత్యల్పి గుచ్చి

చీకటి గోళాలను చీల్చిందెవరు?

నిజాన్ని నిలబెట్టడానికి

ఈ భుజాలకింత బలాన్నిచ్చిందెవరు

మతం కోరలు చాచినప్పుడు



కులం ప్రాణాలు కోరినప్పుడు

అధిపత్యమో అహంకారమో అధికారమో

అక్షరం గొంతు సులిమినప్పుడు

స్వేచ్ఛకు సంకెళ్ళు వేసి రంకెవేసినప్పుడు

కత్తులు మొలిచిన దేహాలతో

తిరగబడ్డ తెగువకు ఊపిరి ఊదించెవరు

ఆశ చిగురిస్తూనే వుంటుంది

తాపైంటులో చిగురించిన పార్టీలా

ఆశ చిగురిస్తూనే వుంటుంది

వందేళ్ళు కాదు

కాలం పొడవునా మనుషుల కళ్ళల్లో

కొత్త వెలుగుల పూగుత్తుల్లా

ఆశ చిగురిస్తూనే వుంటుంది

వేలాడిన ఉరికొయ్యలు

పారాడిన చెరసాలలు

దిగబడ్డ తూటాలు

ఎగబడ్డ వ్యాఘ్రాలు

అరికాలిలో మృత్యువు..

అణువణువు కేరింతల కమ్యూనిజం శిశువు-

ఎన్ని త్యాగాలు..

ఎన్ని రక్తపాతాలు..

చీలిపోయిన దారులు కాదు

ఆశయం తలెత్తి నడిపిన పోరులు

చిగురించినట్టు

ఆశ చిగురిస్తూనే వుంటుంది

విరామం విరమణ కాదు

అపజయం మరణమూ కాదు

విప్లవం ఎప్పుడూ ఎర్రగానే వుండదు

పూచిన ప్రతి కొత్త రంగులోనూ

మానవ మేనిఫెస్టో గుబాళిస్తూనే వుంటుంది

స్వార్థం క్రౌర్యమై..

క్రౌర్యం రాజ్యమై

ఒక దేశమే బందిఖానాగా

మారిపోయినప్పుడు

కంఠాల చుట్టూ చేతుల చుట్టూ

పాదాల చుట్టూ గుండెల చుట్టూ

ఇనప కంచెలు మొలిచినప్పుడు

రెవరెపల పిడికిలి పువ్వులా ఎర్రజెండా

మన వెన్నెముకల్లో

విచ్చుకుంటూనే వుంటుంది

ఆశ చిగురిస్తూనే వుంటుంది

(వందేళ్ళ కమ్యూనిస్టు పార్టీకి వందనాలతో)

-ప్రసాదమూర్తి

8499866699

## వెలుగు పతాకం

అరుణిమ ముద్దాడిన

హృదయాల మహా కలయిక

సమర కేతనాలు చేబూనిన

సదాశయ సప్త సముద్ర

ఘోష



కొండల్లో వంకల్లో,

నిర్బంధాల వాళ్ళో

త్యాగాలను చల్లుకుంటు

ప్రాణాలను విత్తుకుంటు

అమరత్వపు జ్ఞాపకాల్ని

గానం చేస్తూ

ఎన్ని గాయాల్ని మోసావో

ఎన్ని చరిత్ర పాయల్లో నడిచావో

ఎన్ని చైతన్యాల పంటల్ని చూశావో!

పదాలను పరచుకుంటూ

భావ శరముల్ల

విసురుకుంటూ

భారతి ముంగిలిలో పరిమళించిన

సమతాపములు

హారతి పట్టిన శ్రామిక సమూహాలు

సమ్మెకట్టి, సమ్మెకృతను చుట్టి

స్వేచ్ఛా సంకల్ప పిడికిళ్ళనెత్తిన

సామ్యవాద స్వాప్నిక ప్రవాహాలు

విముక్తి గీతాల శృతి చేసిన

వీరుల ధంకాధ్వనాలు

విప్లవాంకురాలకు ప్రాణముపోసి

ఉద్యమ గొంతుకలిచ్చిన

సముజ్జుల క్రాంతి పుంజాలు

వృక్తులుగా మొదలై

శక్తులై లేచిన

రుధిరజ్యోతుల మహోద్రితాలు

ఈ నేలన నాటుకున్న ఎర్రని విత్తనమా

నీ పుట్టుక శతవత్సర మహోత్సవమా

తాపైంటో సాక్షిగా నీ జననం

తల్లిభారతి విముక్తికై శపథం

ఎన్ని కుట్రల్లో ఎన్నెన్ని అగాధాల దారుల్లో

రాళ్ళల్లో, ముట్టుదిగిన సడకల్లో

దోపిడీ విషకోరలను పెరికి

పీడనకు సమాధి కట్టేందుకు

మనిషిని మనిషిగా నిలువెత్తుగ నిలబెట్టేందుకు

ఎంత నిబద్ధ యుద్ధతంత్రాలు

ఎన్నెన్ని శోకాలు, అశ్రునయనాలు

ఎన్నెన్ని ఇక్కట్ల సంకెళ్ళు ఛేదనాలు

ఎన్ని దుఃఖాలు

ఎన్ని శోకాలు, అశ్రునయనాలు

ఎన్నెన్ని బాధల గాధల పయనాలు

ఎన్ని ఓడార్పులు, ఎన్ని దీవెనలు,

ఎన్ని వేదనలు

ఎన్ని కోపాగ్నులు ఎన్ని తిరుగుబాట్లు

ఎన్నెన్ని ముందడగులు, తిరగబడులు

అడుగులు కదలని వేళలు

ఎన్ని కాలాలు, కలలు అయినా

ఆగని గమనం

అంతిమ సమరం

ఆగమించు ఉదయం

ఇది చలన స్వరం

అరుణ రథం

శతాబ్దాల చీకటిపై

ఎగిరే వెలుగు పతాకం!

- కె. ఆనందాచారి

9948787660

## ఎర్రజెండా కానుక



మాటకు విలువనిచ్చి

మనిషిని మనిషిగా గుర్తించి

ఆధిపత్యాల, అణచివేతల, దోపిడీల,

దుర్మార్గాల

మార్గాన్ని అందరికీ తెలియజెప్పి

భుజమ్మిది చేయిలా

పక్కనే నిలబడింది ఎర్రజెండా

ఎర్రజెండా అంటే

మనిషికి మమతలు నేర్చే అమ్మ

ఉన్నవాడి దోపిడీని ప్రశ్నించే నిజం

లేనివాడి కోసం నిల్చునే న్యాయం.

కూడూ, గూడూ, గుడ్డ

అందరి హక్కుని గొంతెత్తే ఉద్యమం

రాళ్ళైతే కూలీలు, శ్రమించే శ్రామికులు,

నాగలిపట్టిన రైతుల

సహస్ర వృత్తుల, సమస్త 'చిహ్నాల' కోసం

తపించే అత్యీయ గళం

ఇన్నాళ్ళ కాలంలో

ఎర్రజెండా లేకపోతే

లోకాన్ని, కాలాన్ని ఊహించలేం

ఇవాల్టి మన బతుకుల హక్కులు

ఎర్రజెండా సాధించిపెట్టిన కానుకలు

ప్రశ్నించడం, పోరాడటం, మనిషికోసం

తపించడం

ఎర్రజెండా నేర్పించి వుండకపోతే

ఏమైపోయేదో ఈ లోకం!

- డాక్టర్ శిలాలోలిత

9391338676

## నిర్ణయం

నలుచదరపు నిర్ణీత స్థలం

నుంచి విశాల రహదారిపై

నడవడానికి చేయండించింది ఈ

ఎర్రజెండానే

అంతఃపురం హద్దుల్ని చెరిపేసి

ఆకాశం రెక్కలనిచ్చింది సువ్వే

సూర్యకోయిల మేల్కొలుపు పల్లవి

పాడకముందే

చంటిపిల్లలను ఎడ పిల్లలను వదలి

చెత్తకుండీలాటి ఇంటిని

శుభ్రనదీ ప్రవాహంలా మార్చి

అన్నం దబ్బా పట్టుకొని పనిలోకి వెళ్తే

ఒంటిమీద చెమట కాల్యలు కట్టే

వరకు

ఉదయం నుంచి సాయంకాలం

వరకు

రెక్కలు ముక్కలు చేసికొనే

వ్యవసాయ కూలీని నేనే

నాట్లు వేసినా కలుపుతీసినా

ఒకటికైనా రెండుకైనా వీలులేక

పొద్దుననగా గొంతు తడుపుకొన్న

గుక్కెడు నీళ్లతోనే సరిపుచ్చుకొనే

ఒంటెలం మేము

ఆదామగా సమానమంటూ

ఇప్పటికీ చేతిలో పెడతారు ఆడకూలీ

స్త్రీ పురుష సమానత్వం త్రాసు

ఎప్పుడూ అటే మొగ్గు చూపిస్తుంది

చెమట సాలభంజికనైనా

కన్నీటి చిత్రాన్నైనా సానుభూతి

పవనాల ఉనికి ఎక్కడ

అధికార కుర్చీలకు సింహాసనాలకు

ఆధారమైన కాళ్ళము మేమే

రాత్రి నక్షత్రాలు అంతరించక

ముందే

పంటలు పడ్డనలు చేసి



సమ్మెల సత్యాగ్రహాల సమిధలం

మేమే

పని ప్రదేశాల కర్మాగారాల

కార్యాలయాల సగం మేమే

మర్యాదల ముసుగుల మాటున

మేస్త్రీల పులిపంజాలకు చిక్కేది

మా దేహాల ఫలహారాలే

పురుషాహంకారం బలిపీఠంపై

వంచిన తలపై

ఏ హింసా ఖడ్గం వేటు వేస్తుందో

క్షణక్షణం అభద్రతా భావాల

అరణ్యంలో

సంచరించే అశాంతి హరిణాన్ని

నోరెత్తినపుడల్లా నీకే తెలుసని

దబాయింపు చెంపదెబ్బలు